

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
k ö z b e n s ő í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VII.30.410/2020/4.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke
Dr. Osztovits András előadó bíró
Dr. Tibold Ágnes bíró

Az I. rendű felperes:

A II. rendű felperes:

Az I-II. rendű felperesek képviselője: Madari Ügyvédi Iroda (Budapest II., Frankel Leó u. 5., ügyintéző: dr. Madari Tibor ügyvéd)

Az alperes: BUDAPEST Hitel- és Fejlesztési Bank Zrt. (Budapest XIII., Váci út 193.)

Az alperes képviselője:

:

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.180/2020/8. számú közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 25.400 (huszonötezer-négyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] 2007. július 9-én a felperesek mint adósok az alperessel mint hitelezővel közjegyzői okiratba foglalt életbiztosítással kombinált lakossági jelzálog kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés I. pontja szerint a bank az adósnak 103.217 CHF összegű kölcsönt biztosít. A szerződés III.3. pontja szerint a bank maximum 14.000.000 Ft-nak megfelelő a kölcsön folyósítása napján érvényes a bank számlakonverziós vételi árfolyamán számított CHF összeget biztosít. A XII.5. pont szerint az adós kijelenti, hogy a szerződésben hivatkozott az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértette és viseli azokat. Az adós kijelenti továbbá, hogy a bankkal szemben igényt nem érvényesít az árfolyamkockázatból eredően és a kölcsön folyósítását mindezek ismeretében igényli.

- [2] A kölcsönszerződést megelőzően, 2007. május 23-án a felperesek aláírták a „Nyilatkozat deviza alapú hitelekhez (akciós)” elnevezésű okiratot. Ebben egyebek mellett rögzítésre került: „A kölcsönt forintban kell igényelni, a folyósítás is forintban történik, de a kölcsönt a bank CHF devizában tartja nyilván. A nyilvántartott deviza kölcsönösszege a folyósítás napján a Budapest Bank érvényes hirdetményében közölt számlakonverziós vételi árfolyamon kerül kiszámításra. Az esedékes törlesztőrészleteket az igényléskor megjelölt CHF devizában köteles az ügyfél megfizetni. A törlesztési számla az igénylésnek megfelelő deviza számla, amelyet legkésőbb a a szerződéskötésre kell megnyitnia az ügyfélnek, amennyiben az esedékesség napján a törlesztőrészlet teljesítéséhez szükséges fedezet az esedékesség időpontjában nem áll a törlesztőszámlán rendelkezésre, a bank jogosult az aktuális törlesztőrészlet és a késedelmi kamat összegével az ügyfél banknál vezetett bármely számláját megterhelni. Ebben az esetben az ennek kapcsán esetleg felmerülő árfolyamkockázatot szintén az ügyfél viseli, és a bank az általa az esedékesség napján a Budapest Bank hirdetményében közölt számlakonverziós eladási árfolyamon átszámított CHF összeget számol el az esedékessé vált kötelezett teljesítésére. Ez azt jelenti, hogy mivel az adott deviza árfolyama időről időre változhat, nem lehet pontosan tudni előre, hogy az egyes devizában azonos összegű törlesztőrészletek megfizetéséhez mennyi forint (vagy egyéb deviza) összeget kell majd az igénylőnek a bankszámlán biztosítania a törlesztőrészletek teljesítéséhez. Az egyes törlesztések összegének meghatározása úgy történik, hogy az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyammal a bank kiszámolja az esedékes devizatörlesztés forint (vagy egyéb deviza) ellenértékét és ezt az összeget vonja le az ügyfél folyószámlájáról forintban (vagy egyéb devizában). Ebből adódóan a törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos a deviza átváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot, ami a forintban (vagy egyéb devizában számolt törlesztés tekintetében okozhat növekedést, de csökkenést egyaránt) teljes egészében az ügyfél viseli. Tudomásul veszem, hogy a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges devizaátváltásból eredő valamennyi árfolyamkockázatot én viselem. Kijelentem, hogy a fenti rendelkezésekre figyelemmel az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat megértettem és viselem azokat. Kijelentem továbbá, hogy a bankkal szemben igényt nem érvényesítek az árfolyamkockázatból eredően és a kölcsön folyósítását mindezek ismeretében igénylem.”

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [3] A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérték a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt) 213. § (1) bekezdésének a), b) és e) pontjai alapján. Másodlagosan a szerződés egyes pontjai tisztességtelenségének megállapítását, jogkövetkezményként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték akként, miszerint a bíróság állapítsa meg, hogy a felperesek 4.217.000 Ft-tal tartoznak az alperes felé. Az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezések körében úgy nyilatkoztak, hogy azoknak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelensége miatt az egész szerződés érvénytelen.
- [4] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és a másodfokú határozat

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a felperesek világos tájékoztatást kaptak arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállalnak, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben a forint leértékelődik a svájci frankhoz képest, ugyanis a törlesztőrészletek meghatározása az esedékesség napján érvényes számlakonverziós eladási árfolyamon történik. Az alperes felhívta a felperesek figyelmét az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvet kölcsönrel összefüggő kockázatokra. Mindezekre tekintettel a tájékoztatás megfelelt az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében meghatározottaknak és a 6/2013. és 2/2014. PJE határozatokban kifejtetteknek is.
- [6] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének az érvénytelenség megállapítása iránti keresetet elutasító részét megváltoztatta és megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelen. Az elsőfokú ítéletet a hatályossá nyilvánítás iránti keresetet elutasító részében hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg: az alperes által az árfolyamkockázat körében adott tájékoztatás – különösen a szóban kapott tájékoztatásra és a szerződés egyéb rendelkezéseire tekintettel – nem felelt meg az EUB C-186/16., C-51/17. számú ítéletében és a 2/2014. PJE határozatban megfogalmazott azon követelményeknek, miszerint a tájékoztatásnak alkalmasnak kell lenni arra, hogy a fogyasztó értékelti tudja a feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A szerződés rendelkezéseiből mindösszesen annyi következhet, hogy a fizetési kötelezettség függ a devizaárfolyam alakulásától, de nem állapítható meg abból, hogy a fogyasztókra hátrányos árfolyamváltozásnak, valamint az ebből adódó többletfizetési kötelezettségnek felső határa nincs, az korlátlan, és nem tűnik ki az sem, hogy az árfolyamváltozásból eredően a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós.
- [7] A másodfokú bíróság utalt arra is: szerződéses kikötés tisztességtelenségét a szerződéskötéskor fennállt valamennyi körülményre tekintettel kell vizsgálni, ezért figyelembe kellett venni a II. rendű felperesnek az elsőfokú eljárás során tett személyes nyilatkozatát, amely szerint az ügyletkötő a szerződéskötéskor arról tájékoztatta őket, hogy a törlesztőrészlet összege az árfolyam ingadozás következtében legfeljebb 10-15%-os mértékben változhat, bármilyen irányba. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás s mindezek együttes figyelembe vételével nem világos és nem érthető, így az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, ami a perbeli kölcsönszerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú ítélet, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős közbenső ítélet az rPtk. 209. § (1) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe, az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésébe, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon állapította meg, hogy a perbeli szerződés és kockázatfeltáró nyilatkozat nem tesz eleget az EUB és a vonatkozó jogegységi határozatokban is meghatározott követelményeknek. Álláspontja szerint egy átlagos fogyasztónak egyértelmű, hogyha megjelenik az árfolyamkockázat, akkor az kihatással van a törlesztőrészletek összegére és ha nő a törlesztőrészlet, akkor az nyilvánvalóan kihatással van a gazdasági helyzetére. Hivatkozott arra is, a másodfokú bíróság megalapozatlanul fogadta el a II. rendű felperes személyes előadását mint aggálytalan bizonyítékot, elfogulatlan vallomásként nem lehet az adós saját nyilatkozatára tekinteni. Sem a kölcsönszerződésben, sem a kockázatfeltáró nyilatkozatban nincs olyan rendelkezés, amiből az adósok alappal gondolhatták volna, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az nem őket terheli, vagy csak korlátozott mértékben. Ugyanígy nincs olyan rendelkezés sem, amiből az adósok alappal gondolhatták volna, hogy az árfolyam változásának van felső határa, vagy hogy a törlesztőrészlet összege nem nőhet, illetve csekély mértékben nőhet. Hivatkoztak végül a Kúria Pfv.I.21.868/2018/10. számú ítéletében kifejtettekre is érveléseik alátámasztásaként.
- [9] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A Kúria a jogerős közbenső ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.
- [11] A felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel a Kúriának kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az alperes által az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás megfelel-e a Kúria, illetve az EUB által e körben felállított követelményrendszernek.
- [12] A Kúria rögzíti, hogy az rHpt. 203. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértését a másodfokú bíróság nem állapította meg, kizárólag azt vizsgálta, hogy a tájékoztatás megfelelő tartalmú volt-e.

- [13] A Kúria a másodfokú bírósággal egyezően úgy ítélte, hogy a szerződés megkötését több nappal megelőzően a felperesek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma és a szerződés XII.5. pontjában adott tájékoztatás nem felel meg a megfelelő tartalmú tájékoztatással szembeni elvárásoknak. Abban a Kúria egyetért az alperessel, hogy abból az átlagosan tájékozott fogyasztó számára érthető kellett lennie, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül öt tereli. A másodfokú bíróság által értékelt, a II. rendű felperes által tett nyilatkozat, amely szerint a szerződéskötéskor az árfolyamkockázat korlátozott jellegéről kaptak szóbeli tájékoztatást, ellentmondanak a szerződés hivatkozott rendelkezésének. Ugyanakkor a személyes meghallgatása során elmondottak figyelmen kívül hagyása esetén is arra a megállapításra kell jutni, hogy a tájékoztatás lényegében arra terjedt ki, hogy az árfolyam a fogyasztó javára és terhére egyaránt változhat, az nem utal arra, hogy az árfolyam fogyasztó szempontjából kedvezőtlen változásának reális esélye van, ami akár jelentősen megemelheti fizetési kötelezettségét. Az ilyen tartalmú tájékoztatást a Kúria Gfv.VII.30.315/20. számú, illetve a Gfv.VII.30.090/2020. számú határozataiban tisztességtelennek találta, olyannak, ami alapján az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket tisztességtelennek találta. A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Pfv.I.21.868/2018 számú határozatban a felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel a Kúria a tisztességtelen szerződési feltétellel összefüggésben nem foglalt állást. A Kúria e tárgyban utal arra is, hogy magát a jogkérdést, nevezetesen mikor minősül az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelő tartalmúnak ahhoz, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztó viselje, a Kúria a 2/2014. PJE határozatában, valamint az EUB vonatkozó határozatai alapján dolgozta ki. Az árfolyamkockázatról adott konkrét tájékoztatás világos és egyértelmű voltának megítélésére az adott ügy körülményeinek mérlegelésével kerülhet sor, amelynek során a jogkérdésben történő eltérés fel sem merülhet. (Hasonlóan foglalt állást a Kúria a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú határozatának [43]-[44] pontjaiban.)
- [14] A Kúria mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabálysértéseket, ezért a jogerős közbenső ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [15] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.1. pontjában kifejtettekre is – kötelezte a felperesek felülvizsgálati eljárási – a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján a felperes jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló – költségének megfizetésére.
- [16] A Kúria a döntését tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2021. június 15.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk.előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő